

Μέθοδοι Ποιοτικής & Ποσοτικής Έρευνας

Μάθημα 2^ο - Κεφάλαιο 2^ο

Κριτική επισκόπηση της βιβλιογραφίας

Διδάσκων: Δρ. Α. Κουμπαρέλης

Οι σημειώσεις προέρχονται από το βιβλίο Μέθοδοι Έρευνας στις Επιχειρήσεις και την Οικονομία των M. Saundres, P. Lewis και A. Thornhill και είναι, σε μεγάλο βαθμό, έργο των εκδόσεων ΔΙΣΙΓΜΑ.

Μαθησιακοί στόχοι κεφαλαίου

- Να σας βοηθήσει ώστε :
 - Να κατανοήσετε τη σημασία και το σκοπό της κριτικής επισκόπησης της βιβλιογραφίας για το ερευνητικό σας έργο,
 - Να είστε σε θέση να υιοθετείτε κριτική οπτική γωνία στη μελέτη σας,
 - Να μπορείτε να επιλέγετε τι πρέπει να συμπεριλάβετε όταν γράφετε μια κριτική επισκόπηση της βιβλιογραφίας,
 - Να είστε σε θέση να αντιλαμβάνεστε το εύρος των διαθέσιμων πρωτογενών, δευτερογενών και τριτογενών πηγών βιβλιογραφίας,
 - Να αναγνωρίζετε όρους αναζήτησης και να πραγματοποιείτε online αναζητήσεις στη βιβλιογραφία,
 - Να είστε σε θέση να αξιολογείτε τη συνάφεια, την αξία και την επάρκεια των βιβλιογραφικών πηγών,
 - Να παραπέμπετε με ακρίβεια στη βιβλιογραφία,
 - Να κατανοήστε τη σημαίνει λογοκλοπή,
 - Να είστε σε θέση εφαρμόζετε τη γνώση, τις δεξιότητες και την κατανόηση που έχετε αποκτήσει στο ερευνητικό σας έργο.

Κριτική επισκόπηση της βιβλιογραφίας,

- **Απαραίτητο κομμάτι της προετοιμασίας του ερευνητικού σας έργου**
 - Καταγράφει το τρέχον επίπεδο γνώσης στο θέμα σας, οριοθετεί τα όρια της έρευνάς σας και προσδιορίζει τη θέση που έχει στο ευρύτερο γνωστικό πλαίσιο
 - Η σημασία της έρευνάς σας και αυτά που θα ανακαλύψετε θα κριθούν σε σχέση με την έρευνα και τα ευρήματα άλλων. Πρέπει να δείξετε ότι καταλαβαίνετε:
 - το ερευνητικό σας πεδίο και τις βασικές του θεωρίες, έννοιες και ιδέες,
 - τα κυριότερα προβλήματα και επιστημονικές αντιπαραθέσεις που έχουν σχέση με το αντικείμενό σας
 - Επισημάνετε την έρευνα που έχει δημοσιευτεί στο συγκεκριμένο πεδίο και, αν είναι δυνατό, αναγνωρίστε οποιαδήποτε άλλη σχετική έρευνα
 - Στους τομείς των επιχειρήσεων και της διοίκησης χρησιμοποιείται ένα ευρύ φάσμα βιβλιογραφία π.χ. χρηματοοικονομικά, μάρκετινγκ, διοίκηση ανθρώπινων, οικονομία, ψυχολογία, κοινωνιολογία, ανθρωπογεωγραφία κ.λ.π.

Έννοια της κριτικής επισκόπησης

- Εποικοδομητική και ταυτόχρονα κριτική ανάλυση που αναπτύσσει ξεκάθαρη επιχειρηματολογία σχετικά με τα όσα υποστηρίζουν οι δημοσιευμένες εργασίες ότι είναι ή δεν είναι γνωστά σχετικά με το ερευνητικό σας ερώτημα
- Δεν είναι μόνο μια σειρά από περιγραφές και συνόψεις βιβλίων και άρθρων
 - αξιολογεί τι είναι σημαντικό για την έρευνά σας ώστε, βάσει αυτής της αξιολόγησης, να αποφασίσετε τι θα συμπεριλάβετε και τι όχι
 - Εάν πιστεύετε ότι οι έννοιες, οι θεωρίες, τα επιχειρήματα ή τα εμπειρικά ευρήματα που αναφέρονται και εξετάζονται σε ένα άρθρο είναι αόριστα, προκατειλημμένα ή ασυνεπή, τεκμηριώστε γιατί το πιστεύετε αυτό

Σκοπός της κριτικής επισκόπησης

- Να σας βοηθήσει ώστε:
 - να προσδιορίσετε και να βελτιώσετε τα ερωτήματα και τους στόχους της έρευνάς σας,
 - να επισημάνετε ερευνητικές δυνατότητες που παραβλέπονται στην έρευνα που έχει γίνει μέχρι τώρα,
 - να διατυπώσετε προτάσεις για περαιτέρω έρευνα, οι οποίες θα σας προσφέρουν αιτιολόγηση για τα δικά σας ερευνητικά ερωτήματα και τους στόχους σας,
 - να σας βοηθήσει να αποφύγετε μια απλή επανάληψη εργασιών που έχουν ήδη γίνει,
 - να πάρετε δειγματοληπτικά απόψεις που υπάρχουν σε εφημερίδες και επαγγελματικά περιοδικά, μαθαίνοντας έτσι όλες τις αξιόλογες και σχετικές πτυχές των ερωτημάτων και των στόχων της έρευνάς σας,
 - να ανακαλύψετε και να παρέχετε γνώση για ερευνητικές προσεγγίσεις στρατηγικές και τεχνικές που μπορεί να είναι κατάλληλες για το δικό σας ερευνητικό ερώτημα και τους στόχους.

Υιοθέτηση κριτικής προοπτικής

Προεπισκόπηση:	Μια γρήγορη ματιά στο κείμενο ώστε να καταλάβετε το σκοπό του και το πώς μπορεί να σας χρησιμεύσει στην περαιτέρω αναζήτηση βιβλιογραφίας
Σχολιασμός:	Νοητός διάλογος μεταξύ του εαυτού σας και του συγγραφέα (συγγραφέων) για τα θέματα και τις ιδέες που κάθε πηγή πραγματεύεται
Σύνοψη:	Διατυπώστε το νόημα με δικά σας λόγια.
Σύγκριση και αντιπαράθεση:	Ρωτήστε τον εαυτό σας πόσο έχει αλλάξει ο τρόπος σκέψης σας από το συγκεκριμένο κείμενο ή πώς έχει επηρεαστεί ο τρόπος που αντιμετωπίζετε τα ζητήματα και τα θέματα της έρευνάς σας

Το περιεχόμενο της κριτικής επισκόπησης

- συμπεριλάβετε τις κύριες ακαδημαϊκές θεωρίες στον τομέα της έρευνάς σας οι οποίες σχετίζονται ή πλαισιώνουν το ερευνητικό σας ερώτημα,
- δείξτε ότι η γνώση σας για τον επιλεγμένο τομέα είναι ενήμερη,
- μέσω σαφών και ολοκληρωμένων ετεροαναφορών, δώστε τη δυνατότητα στους αναγνώστες σας να βρουν τις πηγές στις οποίες αναφέρεστε.

Αξιολόγηση του περιεχομένου της κριτικής βιβλιογραφικής επισκόπησης

- Η βιβλιογραφία που καλύπτετε σχετίζεται ξεκάθαρα με το ερευνητικό σας ερώτημα και τους στόχους σας;
- Έχετε καλύψει τις πιο σχετικές και σημαντικές θεωρίες αναγνωρισμένων επιστημόνων του κλάδου;
- Έχετε καλύψει την πιο σχετική και σημαντική βιβλιογραφία ή τουλάχιστον ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα αυτής;
- Έχετε συμπεριλάβει την πιο σύγχρονη σχετική βιβλιογραφία;
- Παραπέμπετε στη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήσατε, με τη μορφή που απαιτείται; (Σύστημα Harvard)

Τι σημαίνει «κριτική» σε σχέση με το περιεχόμενο (1)

Mingers (2000: 225–6)

κριτική της ρητορικής

χρήση σωστής γλώσσας

κριτική της παράδοσης

αμφισβητήστε, αν υπάρχει λόγος, τη συμβατική γνώση

κριτική της αυθεντίας

αμφισβητήστε, αν υπάρχει λόγος, την κυρίαρχη άποψη

κριτική της
αντικειμενικότητας

αναγνωρίστε αν οι γνώσεις και πληροφορίες που εξετάζετε δεν είναι κενές αξιών

Τι σημαίνει «κριτική» σε σχέση με το περιεχόμενο (2)

Dees (2003)

- Αναφερθείτε και να αξιολογήσετε την έρευνα από αναγνωρισμένους ειδικούς στον τομέα,
- Μελετήστε και συζητήστε την έρευνα που υποστηρίζει και την έρευνα που αντιτίθεται με τις ιδέες σας,
- Κάνετε αιτιολογημένες αξιολογήσεις της έρευνας άλλων, επισημαίνοντας τη σχέση της με τη δική σας,
- Τεκμηριώστε τα επιχειρήματά σας με έγκυρες αποδείξεις και με λογικό τρόπο,
- Διακρίνετε τα γεγονότα από τις απόψεις.

Δομή της κριτικής επισκόπησης

- Περιγραφική και ταυτόχρονα κριτική ανάλυση όσων έχουν γράψει άλλοι συγγραφείς.
- Εστιάστε στα ερωτήματα και τους στόχους της έρευνάς σας.
 - ξεκινήστε από ένα πιο γενικό επίπεδο πριν καταλήξετε σε συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα και στόχους,
 - παραθέστε μια σύντομη επισκόπηση των βασικών ιδεών και θεμάτων,
 - συνοψίστε, συγκρίνετε και αμφισβητείστε την έρευνα των κυριότερων συγγραφέων,
 - εστιάστε σε προηγούμενη έρευνα που έχει μεγαλύτερη σχέση με τη δική σας,
 - κάνετε έναν αναλυτικό απολογισμό των ευρημάτων της έρευνας και δείξτε τη μεταξύ τους σχέση,
 - επισημάνετε τις πτυχές στις οποίες η δική σας έρευνα θα προσφέρει νέες γνώσεις,
 - καθοδηγείστε τον αναγνώστη σε επόμενες ενότητες της έκθεσής σας, οι οποίες εξερευνούν ακριβώς αυτά τα ζητήματα.

Αξιολόγηση της δομής της βιβλιογραφικής επισκόπησης

Λίστα ελέγχου

Υπάρχει σαφής τίτλος που περιγράφει το σημείο εστίασης της έρευνάς σας αντί απλώς ο τίτλος να αναφέρει «επισκόπηση βιβλιογραφίας»;

Εξηγείτε με ακρίβεια πώς αναζητάτε στη βιβλιογραφία και τα κριτήρια που χρησιμοποιείτε για να επιλέξετε τις εργασίες που σχολιάζετε;

Ξεκινάτε από ένα πιο γενικό επίπεδο πριν προχωρήσετε σε πιο ειδικά θέματα;

Οργανώνεται η βιβλιογραφική σας επισκόπηση θεματικά γύρω από τις ιδέες που περιέχονται στην έρευνα που εξετάζετε και όχι γύρω από τους ερευνητές;

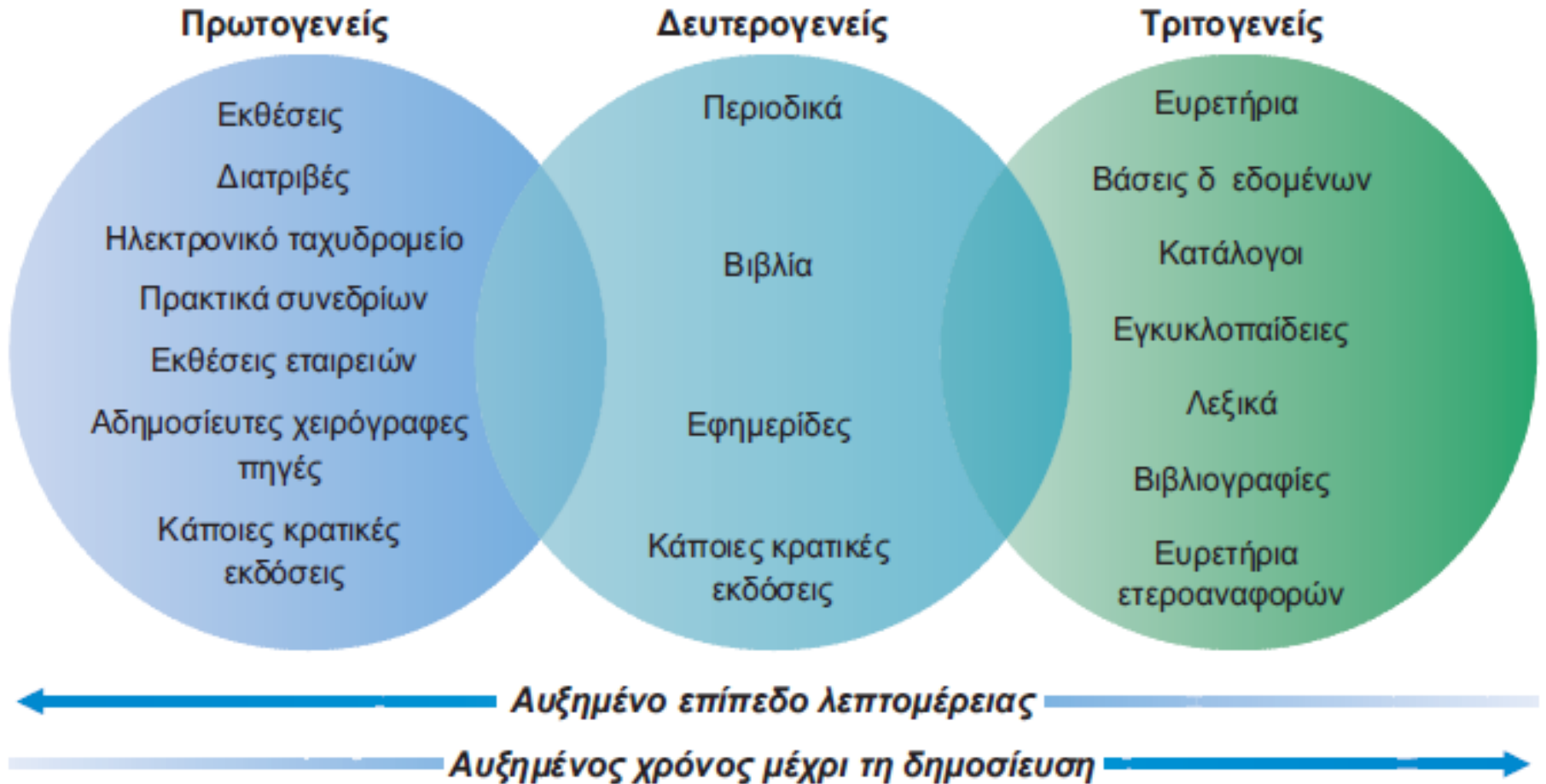
Είναι τα επιχειρήματά σας συνεκτικά και συνεπή – συνδέονται οι ιδέες σας με τρόπο που θα φαίνεται λογικός στον αναγνώστη σας;

Έχετε χρησιμοποιήσει υπότιτλους στη βιβλιογραφική σας επισκόπηση για να καθοδηγήσετε τον αναγνώστη;

Η δομή τραβά την προσοχή του αναγνώστη στα θέματα που θα αποτελέσουν το σημείο εστίασης της έρευνάς σας και πιο συγκεκριμένα, στους στόχους σας;

Η βιβλιογραφική επισκόπησης σας οδηγεί τον αναγνώστη στις επόμενες ενότητες της έκθεσής σας;

Βιβλιογραφικές πηγές (1)

Βιβλιογραφικές πηγές (2)

Βιβλιογραφικές πηγές

πρωτογενείς

- Αφορούν την πρώτη εμφάνιση μιας δουλειάς,
- Εκθέσεις, κάποιες εκδόσεις της κεντρικής ή τοπικής κυβέρνησης, μη δημοσιευμένες χειρόγραφες πηγές, όπως επιστολές, σημειώσεις και πρακτικά επιτροπών κ.λ.π.
- Αναφέρονται και ως γκρίζα βιβλιογραφία.

δευτερογενείς

- Η μετέπειτα «επίσημη» έκδοση της πρωτογενούς βιβλιογραφίας
- Βιβλία και περιοδικά που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό.
- Καλύπτονται καλύτερα από την τριτογενή βιβλιογραφία.

τριτογενείς

- «Εργαλεία αναζήτησης»,
- Σχεδιάζονται για να βοηθήσουν στον εντοπισμό πρωτογενούς και δευτερογενούς βιβλιογραφίας, ή για να παρουσιάσουν ένα θέμα.
- Διαδικτυακές βάσεις δεδομένων και ευρετήρια, εγκυκλοπαίδειες, λίστες βιβλιογραφίας κ.λπ.

Αξιολόγηση της βιβλιογραφίας

Συνάφειας & Σημαντικότητας

Συνάφεια

- Πόσο πρόσφατο είναι το στοιχείο;
- Το στοιχείο μπορεί να είναι ξεπερασμένο;
- Τα ερευνητικά ερωτήματα ή οι στόχοι έχουν σχέση με τα δικά σας και κατά συνέπεια, έχουν συνάφεια με τη δική σας έρευνα ;
- Μήπως το πλαίσιο είναι διαφορετικό και απέχει πολύ από τα ερωτήματα και τους στόχους της έρευνάς σας;
- Έχετε δει αναφορές σε αυτό το στοιχείο (ή στον συγγραφέα του) σε άλλα χρήσιμα στοιχεία;
- Το στοιχείο υποστηρίζει ή αντικρούει τα επιχειρήματά σας; Ότι από τα δύο συμβαίνει, αξίζει να το διαβάσετε!

Σημαντικότητα

- Το στοιχείο φαίνεται να είναι μεροληπτικό; Χρησιμοποιεί παράλογα επιχειρήματα, συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις ή επιλέγει μόνο περιπτώσεις που υποστηρίζουν το συμπέρασμα που εξάγεται; Ακόμα κι έτσι, μπορεί να είναι σχετικό με την κριτική επισκόπησή σας!
- Ποιες είναι οι μεθοδολογικές παραλείψεις στο έργο (π.χ., επιλογή δείγματος, συλλογή δεδομένων, ανάλυση δεδομένων); Ακόμα κι αν υπάρχουν πολλές, μπορεί να είναι συναφές με το έργο σας!
- Η ακρίβεια είναι επαρκής; Ακόμα κι αν δεν είναι, μπορεί να είναι το μοναδικό στοιχείο που μπορείτε να βρείτε και να είναι συναφές!
- Το στοιχείο παρέχει προτάσεις για μελλοντική έρευνα;

Βιβλιογραφικές λεπτομέρειες

- Η αποδεκτή πρακτική υπαγορεύει να περιλαμβάνονται όλες οι σχετικές πηγές που συμβουλευτήκατε για το έργο σας
- Το πιο διαδεδομένο σύστημα παράθεσης βιβλιογραφικών λεπτομερειών είναι το σύστημα harvard (περιγράφεται με λεπτομέρεια στο Παράρτημα 1)

Περιοδικό	Βιβλίο	Κεφάλαιο σε βιβλίο
<ul style="list-style-type: none">• Συγγραφέας (συγγραφείς) - επώνυμο, όνομα, αρχικά• Έτος έκδοσης (σε παρένθεση)• Τίτλος άρθρου• Τίτλος περιοδικού (με πλάγια γράμματα)• Τόμος• Τεύχος• Αριθμοί σελίδων (προηγείται το «σ.»)	<ul style="list-style-type: none">• Συγγραφέας (συγγραφείς) - επώνυμο, όνομα, αρχικά• Έτος έκδοσης (σε παρένθεση)• Τίτλος και υπότιτλος του βιβλίου (με πλάγια γράμματα)• Έκδοση (εκτός αν είναι η πρώτη)• Τόπος έκδοσης• Εκδότης	<ul style="list-style-type: none">• Συγγραφέας (συγγραφείς) - επώνυμο, όνομα, αρχικά• Έτος έκδοσης (σε παρένθεση)• Τίτλος κεφαλαίου• Συγγραφέας (συγγραφείς) του βιβλίου - επώνυμο, όνομα, αρχικά• Τίτλος και υπότιτλος του βιβλίου (με πλάγια γράμματα)• Έκδοση (εκτός αν είναι η πρώτη)• Τόπος έκδοσης• Εκδότης• Αριθμοί σελίδων (προηγείται το «σ.»)